

Conclusions

Cultural analysis is intrinsically incomplete. And, worse than that, the more deeply it goes the less complete it is.

(Geertz, 1993: 28-29)

Al llarg d'aquest treball, hem examinat l'activitat professional vinculada a la traducció jurídica i jurada i, en relació amb aquesta, hem intentat contestar i posar en relació les preguntes *què, per a qui, per què, quan, on, qui* i, finalment, *com*. Algunes d'aquestes qüestions ens han servit per delimitar l'estudi, mentre que d'altres han sorgit com a respostes de la recerca que hem dut a terme. Com a delimitació de les circumstàncies de la recerca hem establert, en primer lloc, un *on* i un *quan* i, així, ens hem centrat en una població de traductors delimitada geogràficament a l'Estat espanyol i temporalment al moment actual. La resposta al *què* ha sorgit d'una recerca bibliogràfica i s'ha plantejat com una qüestió deductiva que orientara la metodologia de la investigació. Tot i no existir un consens absolut entre els estudiosos d'aquesta branca de la traducció respecte de la definició de què tradueix un traductor jurídic i de què tradueix un traductor jurat, per a aquest estudi hem centrat aquest *què* en la convergència de les dues figures. Així, hem definit la figura objecte del nostre estudi com aquella que ofereix al mercat textos pertanyents al camp jurídic i també traduccions de caire oficial.

En aquest sentit, hem descrit *gèneres* escrits i, amb això, l'instrument de comunicació comunitària on es conté el *pathos*, l'*ethos* i l'*eidos* d'una professió. A través de l'anàlisi discursiva d'aquest *què*, hem pogut apreciar que els destinataris són una comunitat d'*especialistes*. En part derivat d'aquest fet i en part de la realitat professional a la qual hem accedit a través dels nostres informants (§ 5.2.1.1, p. 297), els destinataris de les traduccions jurídiques (*per a qui*) serien especialistes del camp, atès que la traducció respon a la necessitat de comprendre els originals —i aquí tindríem el *per què*— en un món de relacions internacionals. Pel que fa al *qui*, la resposta no és tan clara, ja que el perfil del traductor jurídic i jurat com a agent social és molt heterogeni, especialment atès que hem reduït la població a la convergència de dues figures (el traductor jurídic d'una banda i el traductor jurat de l'altra). En

relació amb el *com*, aquest ens condueix a un gènere propi de la traducció, un *transgènere*, amb una fixació molt reduïda, tot i l'homogeneïtat en la matèria primera (els gèneres produïts i utilitzats pels especialistes del camp jurídic) i també la regularitat existent entre els tipus d'encàrrecs que els traductors reben dels professionals del dret.

En l'estudi que hem volgut condensar en aquestes línies, s'han succeït una sèrie de conclusions parcials que ordeixen la conclusió final del treball i els camins que s'obren com a possibilitats de continuació. Els resultats parcials poden formular-se de la forma següent:

- I. un marc per a l'anàlisi de la professió i del professional;
- II. ubicació del producte (la traducció) en l'origen de la professió del traductor jurídic i jurat;
- III. caracterització de la traducció jurídica i jurada com a operació professional entre gèneres;
- IV. aplicació d'una eina d'anàlisi discursiva traductològica per a l'estudi de la traducció jurídica;
- V. establiment dels fonaments teòrics d'un gènere específic per a la traducció;
- VI. creació d'eines per a la diagnosi de la professionalitat del traductor jurídic i jurat: la diagnosi de l'agent i del producte.

Els resultats parcials ens permeten contrastar algunes de les hipòtesis, mentre que d'altres tan sols es confirmen amb les conclusions globals que presentem en el paràgraf següent. Així, aquests resultats confirmen que l'existència de la traducció jurídica i jurada es justifica en la necessitat que el mercat té del producte que aquesta professió ofereix al mercat (hipòtesi 2). Pel que fa a la hipòtesi 3, hem pogut contrastar-la bibliogràficament i confirmar que existeixen fonaments teòrics al respecte de l'existència d'un transgènere. L'origen d'aquests fonaments pot trobar-se tant en la reflexió com en l'estudi empíric a partir de mostres de traduccions. En altres casos, els resultats són instruments que ens permetran arribar a unes conclusions globals per confirmar o refutar les hipòtesis proposades.

En concret, la recerca ha arribat a una conclusió global sobre l'estat professional del traductor jurídic i jurat i, més concretament, a la diagnosi d'una

precarietat professional que dona com a resultat un producte poc homogeni i que no presenta, atenent a l'anàlisi efectuada, convencions que ens puguen menar a considerar-lo representants d'un mateix gènere. La precarietat afecta el traductor com a *individu*, en l'àmbit de la competència professional, en la seua relació amb la resta del *col·lectiu* i en la seua relació amb la *societat*, en els sectors públic i privat.

Aquestes conclusions ens permeten contrastar altres hipòtesis. Pel que fa a la primera i la tercera hipòtesi, podem identificar una relació directa (1) entre la valoració social del professional (com a factor extrínsec) i la precarietat intrínseca al sector, i també (2) entre la consideració social de l'activitat i la poca homogeneïtat quant a les competències que demostren els professionals, d'una banda, i la qualitat del producte, de l'altra. Pel que fa a la hipòtesi 4, les conclusions ens confirmen tan sols parcialment la nostra intuïció, ja que per bé que les traduccions presenten trets que l'allunyen significativament dels originals i, també, que la fan orientar-se unes vegades cap al gènere de la paracultura original i d'altres cap al gènere de la paracultura receptora, no hem identificat una fixació suficient per tractar les traduccions com un gènere homogeni i autònom. D'aquesta forma, la hipòtesi 5 es transforma en la visió de la comunitat de traductors jurídics i jurats com un col·lectiu desmembrat i poc consolidat. Així, les hipòtesis 6 i 7 queden també confirmades, atès que hem pogut identificar diversos problemes de solució factible que millorarien (1) la qualitat del servei que el traductor ofereix a la societat i (2) la consideració social del col·lectiu. Alhora, la cohesió afavoriria les possibilitats d'acord en el si del grup i la coincidència d'interessos que, en conseqüència, permetria la consolidació d'aquest com a sector distingit de la societat i afavoriria una representació política decidida.

En aquest sentit, els resultats han obert un camí per a línies futures en la recerca sobre aquesta figura professional que ens planteja, d'una banda, les possibilitats d'investigar sobre la producció que defineix el sector, això és, el transgènere, sobre la imbricació d'aquest en un context canviant que acull cada dia amb més força la comunicació mediada. De l'altra, se'ns obri la possibilitat d'investigar al servei del professional i d'adoptar metodologies empíriques de recerca-acció (Lewin, 1946) que ens permeten aprofitar la diagnosi per escometre actuacions de millora per a l'activitat professional del traductor jurídic i jurat.

Resultat I: Un marc per a l'anàlisi de la professió i del professional

Des de la nostra preocupació inicial per la professió del traductor jurídic i jurat, ens hem adreçat en primer lloc a la sociologia per cercar els plantejaments i les conclusions dels estudis que s'havien preocupat per la professió com a concepte general i per les diverses professions com a actualitzacions particulars. Amb l'anàlisi d'aquests treballs, hem pogut identificar corrents i tendències que ens han ajudat a situar les diverses reflexions en els contextos de producció, de forma que hem pogut avaluar les distintes aportacions i extraure'n els trets que ens ajudaren a caracteritzar la professió del traductor jurídic i jurat i a descriure les circumstàncies que la determinen. En aquest sentit, ens hem decantat per la tendència més actual en l'estudi de les professions que reconeix un component evolutiu en la professionalització d'un sector laboral. Aquesta tria derivat del fet que entendre aquest concepte com una noció dinàmica ens permet, més que no tan sols descriure l'estat de l'activitat ocupacional, detectar els motius de la situació de les ocupacions i ampliar l'abast del terme *professió* per incloure feines que, com la del traductor jurídic i jurat, no han arribat a un estat de consolidació en la nostra societat, a diferència de les professions clàssiques com la medicina o l'advocacia. Alhora que ens decantàvem per opcions que podien donar cabuda a la professió que ens interessa, hem volgut que els trets que destacara el nostre treball pogueren aplicar-se també a altres professions a fi d'establir marcs de comparació, ja que, si bé volíem agafar trets intrínsecs del traductor, també hem considerat necessari definir trets que no hi són presents, per a la qual cosa necessitàvem incloure altres possibilitats de descripció professional.

Així doncs, des de la integració de diversos estudis, hem dissenyat un marc d'anàlisi —que és, al nostre parer, una de les innovacions del nostre estudi— que ens permet reflexionar sobre l'estat d'una activitat laboral i identificar-hi punts febles i forts com a pas previ d'un projecte d'actuació que es plantege millorar la situació de l'activitat, en el nostre cas, de la traducció jurídica i jurada. En el model, tenim en compte una sèrie de característiques que relacionen la traducció jurídica i jurada amb la societat, que vinculen els diferents traductors entre si i els tracten com un col·lectiu i, també, que atenen a la conducta individual dels professionals i, especialment, a la seua actuació amb el client. La proposta de marc d'anàlisi pot veure's en el primer

capítol d'aquest treball (§ 1.2, p. 65) i en la pàgina 66 incloem un quadre recapitulatiu que recull els trets principals del model.

Resultat II: Ubicació del producte en l'origen de la professió del traductor jurídic i jurat

A través de la consulta de la bibliografia, hem pogut veure també que el tret definidor de les ocupacions anomenades *professions* és el *servei* de caire intel·lectual que aquesta ofereix a la societat i que justifica la creació o l'existència d'un sector diferenciat. Aquest producte, a més a més, ha de sorgir (o semblar que sorgeix, a ulls del públic) d'un coneixement especialitzat que permet a uns i no a uns altres dominar les tasques de producció i de comercialització d'aquest servei.

L'elaboració que du a terme el professional és, en el cas de sectors consolidats, un procés homogeni que regularitza l'activitat i el resultat dels diferents individus — reservant sempre un espai limitat per a la innovació. Aquesta igualtat s'explica en el fet que el servei ha de ser susceptible de fiscalització i s'ha de sotmetre a una avaluació eventual de la qualitat oferta. A més a més, un altre motiu és que al llarg de l'evolució del sector la comunitat que exerceix l'activitat ha anat identificant els trets que augmenten l'eficiència del servei i la pertinència respecte a les funcions que requereix el sol·licitant del producte. Per tant, aquest producte evoluciona per respondre a uns criteris de qualitat i de satisfacció de l'usuari a través d'una certa *fixació* (que no lleva que el producte pugui adaptar-se també col·lectivament a circumstàncies canviants).

En conseqüència, hem vist en l'homogeneïtat del procés d'elaboració i del producte elaborat un indicador de la consolidació de l'activitat laboral. En aquest sentit, el mètode de diagnòstic de la medicina clínica, els càlculs de l'arquitectura o el raonament i els textos del dret (que presenta al mercat un producte discursiu, § 3.2.3.2) revelarien una estabilitat que confirma la seua adscripció al grup de les professions clàssiques. Per tant, a l'hora de determinar la professionalitat de la traducció jurídica i jurada, esdevé cabdal conèixer quin és aquest producte i com interactua amb altres serveis en el context socioeconòmic on exerceix la seua funció. Així doncs, hem definit el producte del sector de la traducció jurídica i jurada com l'elaboració de la matèria primera constituïda pels textos del camp jurídic en unes

circumstàncies socioeconòmiques que deriva en un producte discursiu. Si aquest producte textual ha de respondre als criteris de fixació com un dels passos requerits per consolidar el sector en el mercat de serveis, el concepte de *gènere* es revela com el pas següent i és, de fet, el que ens ha permès avançar des d'aquesta posició en el nostre estudi.

Resultat (III): Caracterització de la traducció jurídica i jurada com a operació professional entre gèneres

En el nostre estudi, hem remarcat la importància del *gènere* com a producte unificat que fonamenta el sector laboral d'activitats on el discurs constitueix l'essència del servei. Examinant les diferents perspectives d'estudi del *gènere*, organitzades per disciplines (capítol 2), hem observat implicacions importants per a la professió del traductor jurídic i jurat en tres àmbit distints: un de *sociocultural*, un altre de *cognitiu* i un tercer de *discursiu*. En cadascun d'aquests nivells d'anàlisi, hem volgut destacar com ens ajudava cada perspectiva a entendre la importància del *gènere* com a producte unificat en un estudi sobre el traductor jurídic i jurat com a professional (capítol 3).

Abans d'endinsar-nos en els diferents nivells d'estudi, hem parat una atenció especial al concepte de *convenció* (§ 3.1.1, p. 136) i de *norma* (§ 3.1.1.2, p. 141), com a elaboració d'aquella específica per a la traductologia, atesa la transcendència d'aquestes nocions en l'estudi del *gènere*. També hem proposat establir distincions entre els gèneres atenent a variants d'ús (§ 3.1.2, p. 143) i reflectir aquesta divisió en la terminologia emprada de forma que poguérem obtenir, principalment, uns *paragèneres* marcats pel camp d'experiència en què s'utilitzen (de forma que distingiríem entre paragèneres jurídics i paragèneres gastronòmics, per exemple) i uns *diagèneres* (on es distingiria un contracte britànic d'un contracte català, per posar un cas) que ens permeteren recollir les diferències culturals en un mateix *gènere*. Aquestes opcions terminològiques deriven de l'estudi de la cultura que fa el funcionalisme traductològic alemany, que proposa veure la cultura en unitats més petites que presenten major aplicabilitat per a l'estudi de la traducció. El que aquest corrent proposa, i el que nosaltres hem adoptat per al nostre treball, és que distingim

entre *paracultura* (diferenciant per àmbits d'especialitat) i *diacultura* (on la territorialitat seria el criteri diferenciador).

Després d'aquestes precisions conceptuals i terminològiques, hem tractat el nivell sociocultural de l'estudi del gènere, on hem fet èmfasi en els distints conceptes de *cultura* dels corrents antropològics per poder adoptar el que més ens interessa per als nostres propòsits. En aquesta revisió de propostes ens hem decantat per la visió de l'antropologia cultural simbòlica (p. 163) tant per les perspectives d'estudi que obri com per la metodologia que adopta. En concret, ens ha semblat decisiu el fet que aquest corrent structure la cultura al voltant de *símbols* que s'utilitzen per comunicar-se, però també per aprendre i per inserir-se en l'entorn, això és, per socialitzar-se. D'altra banda, quant a la metodologia, aquesta tendència antropològica incorpora la *interpretació* en l'estudi dels símbols, en la qual opta per una visió sistemàtica, on els distints elements són tan importants com la relació que s'hi estableix i la història que els dóna origen. A més a més, aquesta visió de la cultura proposa un espai concret per l'estudi dels textos com a formes simbòliques de comunicació, pertanyents al codi d'ús de la comunitat a través del qual l'individu interactua amb d'altres. En aquest sentit, hem vist un espai definit per al gènere en aquest concepte de cultura, i l'hem caracteritzat com la materialització discursiva que una comunitat assigna a la comunicació de determinats continguts en una situació concreta.

En expressar aquest component sociocultural del gènere hem destacat també la figura de Bakhtin, crític i teòric rus que incorpora a la tradició d'estudi del gènere un vessant sociològic. En les formulacions bakhtinianes, el gènere constitueix la veu de la comunitat en l'expressió de l'individu, de forma que la comunicació és un signe de pertinença a un col·lectiu. A més a més, aquesta pertinença o arrelament s'entén en graus diferents d'especificitat, ja que el corrent sociològic de l'estudi del gènere incorpora una visió de la comunicació parcel·lada en esferes d'ús, això és, en àmbits d'especialitat.

També en l'estudi de la dimensió sociocultural, i davant la circumstància que la matèria primera del traductor jurídic i jurat són els textos inscrits en el camp jurídic, hem parat també una atenció especial al funcionament textual del camp jurídic (§ 3.2.3.2), d'on hem extret la forta discursivització de la disciplina i, en conseqüència,

la importància del paper que exerceix el gènere i el traductor en la comunicació entre juristes de cultures diferents.

Després d'aquest nivell sociocultural, hem centrat la reflexió en el nivell cognitiu, on hem vist per què pot ser-nos útil l'estudi del gènere en l'activitat del traductor jurídic i jurat també des d'aquesta perspectiva. En aquest sentit, hem tractat els conceptes de *socialització*, com l'aprenentatge de la cultura i de la societat, i n'hem distingit tres tipus que presenten gradacions diferents d'intensitat i que afecten en mesura distinta la personalitat de l'individu que se socialitza: socialització primària, secundària i *terciària*. Aquesta darrera, és una proposta del nostre treball que respon a les particularitats de l'aprenentatge sociocultural del traductor jurídic i jurat en una comunitat de la qual no és membre. Així, si la socialització secundària inscriu l'individu en una comunitat professional pròpia (per al cas que ens ocupa seria la comunitat dels traductors jurídic i jurats), la socialització terciària li permet conèixer amb profunditat una paracultura aliena (la dels juristes), als quals proporciona productes elaborats que constitueixen una part decisiva de la seua activitat paracultural.

Com a darrer plantejament en aquest nivell cognitiu, hem volgut revisar una de les opcions possibles que relacionen la psicologia cognitiva amb la traducció i que ens permeten parlar dels gèneres com a *esquemes* textuais del traductor jurídic i jurat. En la teoria dels esquemes (vinculada amb altres com la dels *marcs*), es defensa que la ment construeix filtres que permeten assimilar més fàcilment les experiències noves, ja que aquestes es construeixen sobre records que modelen estímuls i expectatives. A més a més, la ment humana relaciona experiències anàlogues i conforma una xarxa d'associacions, de forma que es requereixen menys esquemes per entendre una realitat tipificada i connectada. En el nostre treball, hem defensat les vinculacions que presenta la noció de *gènere* amb la d'*esquema*, hem revisat alguns plantejaments traductològics que s'orienten en aquesta línia i hem conclòs que en la tipificació de la comunicació el *gènere* permet conjugar experiències prèvies i expectatives i que en l'acte concret de comunicació l'adhesió, però també la separació, d'un model textual culturalment definit i la comprensió de la interacció està fortament mediatitzada per mecanismes mentals a la manera d'esquemes que avaluen l'estímul en relació amb el gènere interioritzat. D'aquesta forma, també des

d'aquesta perspectiva es demostra la utilitat del concepte per al traductor jurídic i jurat.

Finalment, en el nivell discursiu, hem vist models d'anàlisi del discurs jurídic formulats des de l'estudi de la traducció o dels contrastos entre llengües i sistemes jurídics. Hi hem distingit un interès predominant per la forma dels textos jurídics i, també, una focalització intensa en els textos originals. Amb aquesta revisió, hem pogut veure models que plantegen l'estudi dels originals a través de categories de complexitat diversa i hem ofert una visió panoràmica dels interessos d'aquestes propostes.

Atesa la discursivització de la paracultura jurídica (nivell sociocultural) i el fet que el producte de la intervenció del traductor és també un text que conformarà un gènere en cas que puguem confirmar la hipòtesi que es tracta d'una professió consolidada amb un producte formalment estable (nivell discursiu), hem conclòs que l'activitat que realitza el traductor, en cas de ser una operació professional, s'efectua a partir d'un text que s'avalua d'acord amb el model textual del prototip, això és, d'acord amb el gènere (nivell cognitiu) i dóna origen a un transgènere. Així, la traducció podria considerar-se un procés d'elaboració entre gèneres.

Resultat IV: Aplicació d'una eina d'anàlisi discursiva traductològica per a l'estudi de la traducció jurídica

Com a model més acostat als nostres propòsits, hem destacat l'anàlisi que planteja Marco Borillo (2002) procedent de la unió de l'estilística literària i de la lingüística funcional sistèmica en una aplicació específica per a la traducció. Hem remarcat els motius que ens han guiat en la nostra tria i, entre aquests, destaquem la integració en l'anàlisi de les tres dimensions identificades en la revisió d'estudis sobre el gènere a través de la divisió de l'anàlisi en un context de cultura, un context de situació i una materialització lingüística, tres àmbits que examinant la materialització lingüística del text se'ns permet depenen els uns en els altres i que es van *realitzant* progressivament, de forma que el material lingüístic actualitzat ens permet confirmar o rebutjar les hipòtesis d'interpretació a aquest respecte. Així, el context de cultura seria la categoria més àmplia i constituiria un rebost de possibilitats per a l'individu i per a la cultura. El context de situació respondria a una

de les situacions possibles del context de cultura i s'actualitzaria en el discurs a través de la materialització lingüística.

D'altra banda, aquest model ens ofereix també la possibilitat d'accedir al contingut de la comunicació amb mecanismes propis i minimitzant així la subjectivitat en la interpretació. A més a més, ens permet refinar l'estudi d'aquest contingut en tres dimensions que es comuniquen simultàniament en l'enunciació. Aquestes tres dimensions són (1) la *ideacional*, a través de la qual s'expressa el contingut experiencial i les relacions lògiques entre la realitat percebuda pels interlocutors, (2) la *interpersonal*, conformada per les relacions entre els participants de l'intercanvi comunicatiu com a membres d'una societat jeràrquicament estructurada, i (3) la *textual*, on es tracta la relació que el text estableix amb si mateix i que ordeix una forma de comunicació arrelada en un context, de forma que es remarca la importància del discurs per a l'ésser humà focalitzant el codi de la comunicació com un significat en si mateix amb relacions pròpies. El model agafa aquestes tres funcions per estructurar els passos de l'anàlisi, tot i que extrau la cohesió per tractar-la separadament ja que afecta les tres funcions del text.

Així, hem aplicat aquest model de forma separada a originals (capítol 8) i a traduccions (capítol 9) a fi de veure els significats que transmetien tots dos sistemes de textos. En aquestes anàlisis, el primer pas s'ha circumscrit a àmbits individuals i així hem tractat d'una banda els originals en anglès, d'una altra els originals en espanyol i català, d'una altra les traduccions a l'espanyol i finalment les traduccions al català. Val a dir que si hem descrit conjuntament els originals en espanyol i català ha estat per motius relacionats amb la situació sociolingüística del català en el camp jurídic, on les escasses mostres d'ús d'aquest idioma tendeixen a sorgir com a traduccions de l'espanyol i on, en tot cas, la competència en el camp jurídic és comuna en les dues llengües, per tal com els continguts no varien més que en una parcel·la restringida al dret de família (on no podríem situar el gènere de la compravenda immobiliària). Posteriorment, el model d'anàlisi ens ha servit per establir comparacions entre originals, entre originals i traduccions i també entre traduccions a fi de determinar si podríem establir diferències rellevants entre uns i altres.

Resultat V: Establiment dels fonaments teòrics d'un gènere específic per a la traducció

Des de l'anàlisi dels àmbits sociocultural, cognitiu i discursiu del gènere, hem traçat una reconceptualització de la noció que ens ha permès veure la seua aplicabilitat a la traducció jurídica i jurada des de perspectives diverses. Això no obstant, aquesta aplicabilitat depèn completament de l'existència d'un producte assimilable al concepte de gènere, és a dir, d'un gènere de la traducció que aparega com l'homogeneïtzació d'unes pràctiques professionals que responen amb eficiència i eficàcia a les necessitats del mercat. És el que hem denominat *transgènere* (capítol 4).

Per assentar les bases teòriques de l'existència d'aquest producte específic de la traducció, hem revisat la bibliografia traductològica a la recerca d'un esment específic a la creació d'un producte propi dels traductors. En aquest aspecte, no ens hem limitat únicament a l'àmbit de la traducció jurídica, ja que les reflexions que hi hem pogut localitzar en aquest sentit són escasses. Així, hem traçat una evolució teòrica que s'inicia en els anys 70 i que continua amb alguns parèntesis fins al moment present, en què la introducció de mètodes empírics amb còrpora representatius permet parlar d'aquest transgènere com una realitat i no tan sols com una hipòtesi.

Creiem que una de les aportacions d'aquest treball és conjuminar aquestes reflexions disperses, que sovint s'ignoren les unes a les altres, i posar-les en contacte amb contribucions d'altres disciplines, algunes de les quals es reprenen sovint des de la traductologia amb propòsits diferents. Així, d'aquesta reflexió teòrica hem dibuixat les característiques d'un gènere propi de la traducció que puguem observar en l'activitat del traductor jurídic i jurat.

Això no obstant, hem de tenir en compte que la presència de les regularitats que defineixen un gènere i també un transgènere depèn per complet de l'homogeneïtat del grup i de la socialització anàloga dels diferents individus. Així doncs, només podem parlar d'un transgènere en el si d'una comunitat relativament compacta amb unes necessitats especials de comunicació —que en el nostre cas seria posar en contacte especialistes del camp jurídic que pertanyen a dues diacultures diferents— i una tradició i una evolució que ha pogut permetre ja l'homogeneïtzació

del producte, com a fonament de la divisió laboral que atorga al sector una parcel·la d'activitat econòmica, que permet augmentar l'eficiència i la qualitat. No hi ha dubte que el factor *tradicció* és present en la nostra activitat, però l'*evolució* ha seguit vies desiguals entre èpoques i comunitats, per la qual cosa hem cregut necessari realitzar un estudi empíric abans d'afirmar l'existència de transgèneres en l'activitat laboral del traductor jurídic i jurat.

L'existència d'aquest transgènere seria una peça clau a l'hora d'afirmar el professionalisme de la traducció jurídica i jurada i en conseqüència era necessari determinar l'existència d'unes convencions regulars en la producció textual dels diversos professionals. Al mateix temps, aquest estudi empíric calia completar-lo amb una eina de diagnosi (un qüestionari) que ens permetera esbrinar altres qüestions relacionades amb el professionalisme que hem pogut definir en el primer capítol del treball. Després d'analitzar les dades que calia obtenir d'acord amb el model que proposem, hem dissenyat unes proves experimentals que ens permeteren (1) determinar l'existència de la comunitat com a professió cohesionada i (2) estudiar l'homogeneïtat del producte que aquesta paracultura ofereix al mercat.

Resultat VI: Creació d'eines per a la diagnosi de la professionalitat del traductor jurídic i jurat

Per poder comprovar l'existència de la professió i del producte, ens hem centrat en l'*agent* social que exerceix la traducció jurídica i jurada i en el *producte* que aquest agent ofereix a la resta de la societat. En primer lloc, hem determinat quines eren les dades necessàries per dur a terme l'estudi d'aquest binomi (professional i producte) i fer una diagnosi de la situació professional d'aquesta activitat. En aquest sentit, ens hem adherit al model de professionalisme que hem plantejat en el primer capítol i també al que plantejem en el tercer i que hem adoptat de Marco Borillo (2002) a fi d'extraure les dades particulars i veure les regularitats que ens permeten parlar d'una cohesió intragrupal.

Més concretament, hem volgut conèixer, pel que fa a l'*agent*, quina és la seua posició en la societat com a membre d'un grup, quina és la situació del col·lectiu com a tal en relació amb el seu entorn i quin paper exerceix el traductor individual amb la seua activitat diària en aquestes relacions conjunturals. Quant al producte, ens hem

interessat pel funcionament dels textos produïts pels diferents traductors com a ens autònoms.

Les eines creades en aquest sentit són:

a) una enquesta de carrer (vg. annex i § 5.2.1.2, p. 301) amb preguntes relacionades amb la dimensió socioprofessional dels traductors d'aquesta especialitat;

b) una llista de temes d'interès per a les entrevistes amb professionals consolidats (p. 314) relacionada amb els diversos aspectes de la professió del traductor jurídic i jurat;

c) un qüestionari per als professionals (vg. annex i § 5.2.1.5) on es plantegen ítems sobre l'exercici quotidià desglossat seguint els components de la competència traductora identificats pel grup PACTE i s'amplia el que aquests anomenen *subcompetència professional* amb qüestions relacionades amb la dedicació completa o parcial a la traducció jurídica, el coneixement del mercat, la idiosincràsia de l'especialització (per camp o per idioma);

d) un text original escurçat *ad hoc* a partir d'un contracte anglès de compravenda immobiliària i un encàrrec de traducció a fi de sol·licitar la traducció del text a diferents traductors i aconseguir textos traduïts que responguen a un mateix context de situació.

Mentre que *a*, *b* i *c* s'han dissenyat per obtenir dades de l'exercici professional en general, *d* s'ha pensat per a la descripció del producte, tot i que en l'anàlisi hem recorregut a dades procedents de la informació obtinguda a través de la resta d'eines, en especial de *b* i *c*. Si amb els tres primers instruments ens proposàvem caracteritzar les diferents dimensions (socioeconòmica, comunitària i individual) de la professió, amb *d* el que ens hem plantejat ha estat determinar a través de l'anàlisi discursiva la idiosincràsia de les traduccions respecte als textos originals i la relació que s'estableix entre les traduccions fetes per traductors diferents.

Conclusió global (I): La diagnosi de l'agent

En relació amb el primer element del binomi *agent social* i *producte*, destaquem com a aportació de l'estudi un model de caracterització i d'anàlisi de la

professió del traductor jurídic i jurat que ens ha permès descriure la situació actual d'aquest agent i identificar-hi mancances que repercuteixen en el desenvolupament laboral i social dels professionals de la traducció d'aquesta especialitat. Aquestes mancances es distribueixen, d'acord amb el model, en diferents nivells:

1. SITUACIÓ SOCIOECONÒMICA DEL SECTOR

El context socioeconòmic actual no presenta una tendència absoluta, de forma que no es pot caracteritzar com a favorable o desfavorable per a tots els casos. De tota manera, hi ha trets homogenis que es poden generalitzar:

a) No hi ha un coneixement social de la figura del traductor jurat. Les enquestes ens mostren que la majoria de la població no sap què és o què fa un traductor jurat. Aquest desconeixement és un indicador de la poca rellevància que la societat atorga a aquest agent.

b) Existeix una predisposició consegüent a l'intrusisme. El poc coneixement de la figura i de l'activitat deriva en una consideració escassa de les destreses necessàries per a exercir aquesta funció, de forma que no s'hi assigna una jurisdicció pràctica i els clients en potència no es plantegen acudir a un professional del qual no en coneixen l'existència. D'aquesta forma, es recorre a un perfil que el client relaciona amb les seues necessitats, generalment una persona amb coneixements d'idiomes i, per tant, amb una competència incompleta.

c) El servei s'ofereix igualment, però sense garanties de professionalitat. La necessitat de traduir és vigent i en augment, de forma que la precarietat de la professió no es pot justificar per una saturació del mercat, sinó per una distribució escassa d'informació respecte a les diferències entre una traducció professional i una traducció *intrusa* que introdueix un producte textual falsificat.

d) El mercat i l'Estat exerceixen forces desiguals i de vegades contradictòries. En l'exercici quotidià el traductor ha de lluitar contra volums de treball i terminis que ofereixen poc temps per a la revisió. En canvi, l'Estat assigna una funció de seguretat preventiva al professional (avalada amb la responsabilitat civil en l'exercici de les seues competències) que no compensa amb privilegis que sí s'atribueixen a altres professionals, com són els notaris. Aquests gaudeixen del recolzament que ofereix un col·legi, que fixa, per exemple, aranzels mínims de compliment obligat per a tot el col·lectiu, i també d'un àmbit d'actuació definit per a cada notari que vetla alhora

perquè la societat dispose del servei i perquè el professional no senta la pressió del mercat i es concentre en la qualitat i no en la competitivitat.

2. SITUACIÓ DE LA COMUNITAT DE TRADUCTORS JURÍDICS I JURATS

a) No existeix un ens col·lectiu amb autoritat suficient per representar col·lectivament els traductors. A l'hora d'establir-se com a professió, la comunitat ha experimentat ja diversos fracassos relacionats amb barreres polítiques i amb una desintegració comunitària relacionada amb una socialització que no potencia la solidaritat a dins del sector en el mateix grau que altres sectors amb projectes professionals més fruitosos.

En aquest moment històric té una importància cabdal la col·legiació. Estem en un punt decisiu amb canvis progressius que poden fer augmentar la capacitat del col·lectiu per regular-se. Els intents frustrats de constituir un cos professional amb una representació políticament forta s'han degut en part a la falta d'una titulació, atès que un col·legi només pot crear-se per a professions titulades.

b) L'accés professional a l'activitat és recent i delimitat dèbilment. Els traductors jurats s'han vist obligats fins a la posta en marxa de les titulacions universitàries a incorporar-se al món laboral de forma artesana, com un gremi. L'habilitació, com a permís de caire administratiu, continua sent l'únic requisit per a l'exercici, i les proves d'accés conviuen des de fa menys d'una dècada amb l'entrada a través d'un títol formatiu de grau superior, no sense problemes. En aquest sentit, s'han observat reaccions des de la mateixa comunitat que tendeixen a vigilar l'accés quantitatiu al mercat, no el qualitatiu, de forma que preocupa més que s'arribe a una situació en què l'oferta de traduccions jurades pugui superar la demanda que no fiscalitzar els misteriosos barems de l'Oficina d'Interpretació de Llengües per a la correcció dels exàmens, per exemple.

c) Els mitjans de control de la continuïtat en la professió ratifiquen la poca autonomia de la professió respecte al mercat i a l'Estat. La fiscalització última de la qualitat de les traduccions correspon a un cos estatal (l'Oficina d'Interpretació de Llengües), de forma que els judicis a l'activitat professional no provenen de persones que viuen i treballen en el mateix context laboral. Alhora, la falta de regulació respecte a la qualitat del servei, d'una banda, deixa als clients indefensos, ja que es troben exposats a variacions abismals entre la qualitat que ofereixen els pràctics, i, de

l'altra, els atorga tot el poder a l'hora de decidir la supervivència d'un professional en el mercat. Com afirmen alguns autors de la sociologia de les professions, aquesta decisió té tendència a basar-se exclusivament en factors econòmics, de forma que la qualitat tendeix a sacrificar-se en pro del benefici.

d) Existeix una solidaritat comunitària dèbil. Són pocs els traductors que cooperen en les diferents tasques professionals, són pocs també els que col·laboren en les tasques comunitàries de les associacions, de les quals es beneficia tot el col·lectiu. Tampoc no tots els professionals apliquen els criteris amb els quals les associacions intenten homogeneïtzar les pràctiques (tarifes, processos, presentació, codis deontològics per guiar la relació amb el client, etc.).

e) La influència de la comunitat professional en la formació, l'accés i la continuïtat és baixa. La confecció dels plans d'estudi es realitza en general amb una presència destacada de professionals-docents, però aquestes iniciatives parteixen en general de l'àmbit universitari, des del qual es realitzen, per exemple, enquestes respecte a l'ocupació dels seus egressats. Tanmateix, els ens de representació comunitària no organitzen (amb alguna excepció com és TRIAC) cursos de reciclatge o de formació adreçats als professionals que permeten aconseguir una expansió de coneixements, destreses, actituds i valors homogenis entre els membres en actiu. Quant a la influència en els exàmens d'habilitació, aquesta és també nul·la, com ho demostren les desavinences entre tots dos organismes. Cal fer l'excepció de l'òrgan d'habilitació de Generalitat de Catalunya, que demostra tot sovint una voluntat de diàleg amb el col·lectiu professional i, més concretament, amb els seus representants. Per últim, destaquem quant a la influència deficitària en la continuïtat del professional en l'exercici la manca d'una capacitat sancionadora o amonestadora de pràctiques de membres individuals que puguin perjudicar la resta de la societat i la imatge del col·lectiu.

3. CONDUCTA DEL PROFESSIONAL

a) L'actualització en l'exercici pràctic de les diverses competències traductores és desigual entre els diversos agents. A través de qüestionaris administrats a la població de traductors jurats, hem pogut accedir als hàbits en la pràctica professional, tot i que cal advertir que la limitació de la mostra aconseguida finalment (45 enquestes) no ens fa possible establir generalitzacions amb validesa àmplia i, en

conseqüència, no podem extrapolar els resultats obtinguts al total de la població. En qualsevol cas, hem vist en les respostes que els traductors presenten diferències importants en relació amb la competència traductora. Aquest fet ens pot fer presumir que aquesta mateixa desigualtat en l'aplicació s'estén a la possessió mateixa de les competències, especialment les que tenen a veure amb la subcompetència professional. Això es justificaria en la formació desigual que han rebut els professionals, en l'escassetat de polítiques del col·lectiu per formar-se conjuntament a través de cursos de formació i reciclatge, de trobades, etc. Els mitjans virtuals de comunicació, però, substitueixen la interacció en situacions compartides.

b) La dedicació a l'activitat presenta un índex molt baix d'exclusivitat. D'acord amb els resultats de les enquestes, l'exercici de la traducció sol compartir-se amb altres feines, de forma que el nivell de professionalitat es redueix. No hi ha, tampoc, una especialització clara en tipus de textos, malgrat que aquesta sembla augmentar respecte a la modalitat de traducció.

c) No hi ha uns valors compartits per tota la comunitat. Els resultats quant al rigor, el valor que s'atorga al reciclatge, la seguretat que els traductors senten envers el producte i el client i també el valor que assignen a la comunicació amb aquest client són desiguals. Això ens indica una socialització secundària d'efectes molt lleugers en tota la comunitat, ja que els membres no presenten, de nou, una homogeneïtat que ens mène a caracteritzar-los com una comunitat compacta.

Conclusió global (II): La diagnosi del producte

Pel que fa al producte que el traductor jurídic i jurat ofereix al mercat, aquest és la part més visible del seu servei i d'aquest deriven altres peces claus per a la figura professional. En l'estudi del producte, hem relacionat els trets identificats en cada una de les traduccions aconseguides dels traductors professionals amb els que presenten les altres traduccions, sorgides d'un mateix encàrrec i situades en un mateix context socioeconòmic i relacionades, per tant, amb un mateix context de cultura i de situació. Així mateix, hem contrastat els trets de les traduccions amb textos originals del mateix gènere en els diferents idiomes de treball (produïts pel sector que demana el servei al traductor jurídic i jurat en les diacultures de llengua anglesa, catalana i espanyola). En aquesta comparació, hem vist trets particulars i

patrons que donen compte en alguns casos d'homogeneïtats i en altres de l'heterogeneïtat que impregna la producció textual dels diferents traductors jurídics i jurats del nostre context.

En conjunt, podem afirmar que el producte que els traductors jurídics i jurats ofereixen al mercat no és estable. Des de factors relacionats amb la presentació, les traduccions divergeixen atenent al criteri personal del professional (per exemple, tancar o no tancar línies, certificar en la pàgina de la traducció o en una altra posterior, signar i segellar totes les pàgines o només la final, introduir o no el text amb esment a la natura d'aquest com a comunicació traduïda, esmentar en aquesta fórmula inicial el parell d'idiomes del qual es tradueix, etc.). A pesar dels diversos esforços que han sorgit en el si del col·lectiu, també les tècniques de traducció són diverses entre els individus que s'hi dediquen i, en especial, hem vist que les figures jurídiques reben tractaments diversos.

En conjunt, podríem parlar d'una socialització secundària deficitària que provoca la diversitat de conductes i de productes. Quant a la socialització terciària, això és, quant a l'aprenentatge de la cultura en què s'insereix el seu producte, els punts en contacte del transgènere amb el gènere codificat tampoc no ens indiquen en tots els casos un triomf de la comunitat de traductors jurídics i jurats. En els casos en què existeix un nombre representatiu de semblances entre la traducció i els originals podem veure dues explicacions alternatives. En primer lloc, podríem dir que aquests traductors conformen un grup amb coneixements, valors i actituds heretades de la professió a la qual serveixen i que, per tant, són una professió *subordinada* als trets d'aquesta. Alternativament, podríem veure-hi una manipulació conscient dels coneixements, els valors i les actituds de la professió a la qual serveixen en la seua funció de mediadors.

En les diferències observades en els capítols dedicats a l'anàlisi discursiva, especialment en el darrer capítol, sorgeixen qüestions rellevants en relació amb la norma lingüística i és que el traductor sembla heretar del jurista la irresponsabilitat respecte a les normes que afecten la llengua en altres àmbits (en els nivells grafològic, morfosintàctic i textual) i s'empara en una norma d'ús particular, definida per la comunitat. Tot i així, sovint la irresponsabilitat en aquest sentit ultrapassa el que podem veure per als textos jurídics originals i presenta irregularitats majors entre els traductors alhora que relacions que no hem pogut establir amb les funcions

tractades en l'anàlisi discursiva, cosa que havíem pogut traçar en el cas dels originals.

Les diferències del producte redunden a indicar una socialització baixa en la comunitat traductora, que no sembla suplir-se ni amb l'experiència dilatada, d'acord amb els resultats del nostre experiment. Les característiques idiosincràtiques de les traduccions semblen assenyalar també el pes de les decisions particularitzades, de forma que el treball comporta un esforç constant i la rutinització de conductes descansa en l'individu, ja que no es veu reforçada pel context de cultura.

Volem insistir, amb tot, en el fet que la limitació de la mostra estudiada produeix una forta deficiència de representativitat en el nostre estudi. Això no obstant, creiem que el valor de la nostra aportació és plantejar una proposta de sistematització de la realitat social del traductor jurídic i jurat i un instrument que ens permeta diagnosticar l'estat de la professió en una situació canviant, tant pel que fa a l'agent com en relació amb el producte. Amb la interacció amb els professional, hem pogut aïllar els factors que poden contribuir a l'èxit de participació de recerques posteriors i que es relacionen íntimament amb la posició d'aquest agent en l'economia de mercat. Així, investigacions posteriors haurien de comptar amb un finançament idoni amb el qual es poguera sufragar la participació dels traductors, que en el nostre estudi han contribuït gratuïtament en detriment dels seus ingressos. En aquest sentit, la nostra aportació obri les possibilitats a diverses recerques que ens permeten augmentar la mostra per obtenir resultats representatius per iniciar un camí de recerca-acció en l'activitat laboral del traductor jurídic i jurat.

Perspectives de recerca: investigar i actuar

Les conclusions d'aquest treball, més que no concloure, volen iniciar una línia de recerca que ens permeta actuar sobre l'exercici professional de la traducció jurídica i jurada a fi de millorar l'activitat laboral i, especialment, que ens done l'oportunitat de treballar *amb* el traductor, com a individu i com a col·lectiu, per sentir-ne la veu i fer-la sentir també en la nostra societat. El treball que hem dut a terme en aquest estudi ens ofereix, al nostre parer, la possibilitat d'escometre aquesta recerca-acció amb uns fonaments clars que ens indiquen els sectors més rellevants per a l'actuació.

La metodologia que plantejem (Lewin, 1946) conforma una investigació de caire participatiu que combina una voluntat d'integrar en la recerca els participants socials, amb l'interès per contribuir simultàniament al canvi social i a la ciència social (Díaz Fouces, 2001). Després de la primera diagnosi i de la conceptualització dels problemes que hem plantejat en el nostre treball, caldria establir programes per planificar l'acció, l'execució i la nova recollida de dades per poder avaluar l'actuació plantejada en el sector.

Som conscients de la implicació ideològica d'aquest mètode, però també som conscients del component ideològic de l'estructura social i dels estrats laborals. En aquest sentit, no podem dir que el nostre sector tinga motius clars per relegar els seus interessos als d'altres agents que aconsegueixen millores laborals. La funció del traductor, la comunicació, és el que ens permet progressar, el que ens ajuda a conèixer i, en conseqüència, és un bé valuós per a l'ésser humà. Un context globalitzat deriva en la necessitat d'una comunicació intercultural, i de la mediació consegüent, la qual cosa fa que hàgem de considerar el traductor com una figura professional que ofereix un servei necessari a la nostra societat.

El que plantejem seria, doncs, una opció científicopolítica, fonamentada i declarada, que defensa la subjectivitat en una actuació social que fusiona l'objecte d'estudi i el subjecte investigador, que pretén descobrir la realitat situant en primer terme el criteri de la pràctica, combinant la recerca empírica amb l'acció. Així, les guies d'aquesta opció de recerca serien, quant a l'acció:

1. Partir de problemes pràctics.
2. Situar el professional en primer terme.
3. Combinar la teoria i la pràctica.
4. Millorar l'acció pràctica.

I quant a la recerca:

1. Dur a terme una recerca crítica d'una realitat social impregnada de valors.
2. Optar per una recerca flexible que s'ajuste als canvis de la realitat que puguem causar des del programa de recerca-acció i que puguem causar-se per altres circumstàncies.

3. Insistir en una recerca interdisciplinària i acudir a les fonts que puguin ajudar-nos a comprendre els diferents factors implicats.

4. Centrar l'interès en els valors del grup, ja que la col·laboració dels actors i la seua voluntat de canvi són els factors que ens possibilitaran dur a terme la recerca i la millora.

L'objectiu últim de la recerca-acció és formar el professional perquè prenga consciència dels problemes i perquè modifiqui els seus coneixements, les habilitats, les actituds, els valors i, finalment, les normes de conducta que palesen la competència pròpia. El canvi ha de sorgir de la formació, però aquesta tan sols serà possible amb la comunicació entre els investigadors i els agents socials, amb la col·laboració i amb la crítica constructiva.

En el nostre cas concret, el fet que no hi haja homogeneïtat en l'exercici de la traducció jurídica pot interpretar-se de forma negativa, atès que estem davant d'una professió no consolidada com a comunitat malgrat una història mil·lenària. La falta d'homogeneïtat en el producte final, però, pot veure's també des d'una vessant decididament positiva, ja que permet la intervenció que afavorisca pràctiques deontològicament acurades. Si es pot introduir un model de conducta nou en el camí de la professionalització, aquest pot seguir pautes de qualitat que poden ser menys traumàtiques i més efectives que les que han escomès (o han d'escometre) altres professionals. Aquesta qualitat, ha de servir un producte ajustat a la funcionalitat i ha de ser conscient dels diversos constrenyiments que afecten la tasca del traductor jurídic i jurat. En conseqüència, no poden tenir en compte únicament factors discursius, sinó també professionals. Les pràctiques que puguin introduir-se a través de projectes de recerca-acció han d'afavorir la imatge professional del traductor jurídic i jurat, des de les relacions amb el client fins a la presentació del producte. En definitiva, es tracta d'implicar-nos en un projecte professional per a la societat de mercat.

Creiem que aquesta normalització de pràctiques i qualitats ha de sorgir de l'àmbit acadèmic i professional, conjuntament. Ara, no es tracta tan sols d'aprofitar el prestigi de l'acadèmia, sinó de comptar amb recursos, especialment humans, que no han d'acarar un sector desfavorable per sobreviure. Deixar la tasca a les associacions, als professionals, seria incidir una mica més en unes condicions

d'exploració i, potser, no s'aconseguirien els beneficis que pot produir un sector vinculat més directament amb els serveis intel·lectuals de qualitat, almenys en la consciència social. Agafant el pes de la recerca-acció es poden pal·liar algunes de les conseqüències de l'allunyament tradicional d'aquest àmbit respecte als professionals de la traducció.

Si posem en marxa pràctiques de normalització podem arribar a fixar un transgènere per a les traduccions jurídiques amb el qual socialitzar els traductors novells (i també experts) i aconseguir l'homogeneïtzació del servei que ofereix aquest professional. Com hem vist gràcies al model d'anàlisi aplicat, les formes lingüístiques traspuen els coneixements, les actituds i els valors de la comunitat productora. Tenint això en compte, una possibilitat seria fixar a priori el patró textual de forma que respectem els valors, les actituds i els coneixements que permeten el triomf professional del traductor. Amb això fem referència a la posició de servei que aquest ocupa respecte als seus clients, paraculturalment interessats en objectivar i universalitzar la seua disciplina a fi de mantenir l'ordre establert. Així doncs, no seria el més adient, en la nostra opinió, eliminar alguns trets que, tot i demostrar una visió particular de la norma lingüística, contribueixen en el sentit de recrear la imatge que el camp jurídic vol oferir de si mateix. En especial, aquesta tasca normalitzadora seria necessària en la traducció al català, ja que, com hem pogut apreciar, presenta una situació d'allò més precària (també en la redacció d'originals).

Amb la normalització discursiva, les particularitats reservades a les traduccions que el traductor jurídic executa haurien d'aprofitar-se en la socialització de l'aprenent per tal d'augmentar la cohesió del grup. Seguint els avanços actuals pel que fa a la competència traductora (especialment, Dreyfus i Dreyfus, 1986, Hurtado Albir, 1999 *a*, Chesterman, 2000, PACTE, 2001 *b*), amb l'explicitació de les estratègies i dels condicionaments que produeixen les decisions en els individus adults, aconseguiríem que el futur traductor reconeguera fets objectius que l'ajudaren a introduir-se com a novell en la professió. Després, aquestes normes podrien obviar-se en veure que el novell comença a prendre decisions en aquest sentit i es troba, doncs, en el segon estadi d'evolució, és a dir, el d'aprenent avançat. A mesura que avança en la seua socialització i en el camí cap a la competència, les normes explícites anirien conformant un magatzem per a la intuïció i les tasques s'anirien

rutinitzant «so that they become automatic, part of the conceptual toolkit» (Chesterman, 2000: 82).

Les normes observades, tanmateix, no s'han d'agafar com a decrets o normes que cal perpetuar si efectivament volem preservar l'*habitus* (Bourdieu, 1973) de la nostra professió, això és, les formes de percepció, de pensament de valoració i d'acció pròpies de la comunitat de traductors jurídics i jurats. En un projecte professional com el que tenim l'oportunitat de dur a terme, podem millorar les condicions de treball i també el treball mateix, de manera que puguem introduir qualitat i versemblança en les nostres activitats. No es tracta de corporativisme en cap moment, sinó de fomentar la professionalitat i tot el que això comporta (qualitat, eficiència, però també benestar i conductes ètiques i solidàries) en un sector social, el que s'encarrega de la comunicació mediada en l'àmbit especialitzat dels juristes.

Amb el model d'anàlisi de la professionalització que hem plantejat, tenim un instrument nou amb el qual creiem estar en posició de dissenyar i escometre accions de millora en recerques futures. Així mateix, podrem jutjar l'eficàcia d'aquestes mesures descrivint periòdicament els aspectes de la professió sobre els quals actuem comparant els resultats de les successives descripcions per referència al model proposat, a descripcions anteriors i a la d'altres agents socialment més arrelats, influents i autònoms, com són els advocats, dels quals ens hem ocupat en el sisè capítol.

Per acabar, volem insistir en dues qüestions. La primera és que som conscients que la limitació bàsica d'aquest estudi són les dimensions escasses de la mostra de població i que és necessari continuar investigant en aquesta línia que creiem que aportarà resultats interessants sobre el professionalisme del traductor jurat (entès en un sentit que engloba el professional, la col·lectivitat i les relacions d'aquesta amb la societat). La nostra recerca és una de les opcions possibles i és necessari també comptar amb investigacions que repliquen la nostra, que situen altres conceptes en el centre de la professionalitat, i que ens permeten a la fi descobrir què diu, què fa i què és el traductor jurat.

La segona qüestió que voldríem destacar en aquest punt i seguit és que aquest treball es planteja com l'inici d'un corrent de recerca. Esperem poder continuar treballant en aquesta línia i també desitjaríem que altres projectes s'uniren a la veu

del traductor en una acció conjunta que contribuísca a regularitzar la situació actual del traductor jurídic i jurat i que ajude a visibilitzar la necessitat de reconèixer que la traducció jurídica i jurada és (o pot arribar a ser) una professió.